

Onderzoek tulp: ideeën genoeg,

Toekomstmuziek of realiteit? Een teler die met een klein apparaatje door zijn tulpen loopt om te bepalen of zijn gewas virusvrij is. Nieuwe DNA-technieken bieden die mogelijkheid, zo bleek tijdens de tulpenmiddag die Generade en het Flower Science Center organiseerden.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Met een oppervlakte van 10.000 hectare en een bloemenproductie die ruim twee miljard stuks omvat mag de tulp een icoon in de internationale bloembollen- en bloemenwereld heten. De toeristenindustrie doet er nog een schepje bovenop en gebruikt de tulp als landmark voor Nederland. Kortom, een ijzersterk merk. Die positie is bereikt dankzij decennialang uitgevoerd onderzoek, vrijwel altijd collectief gefinancierd. Anno 2015 is dat laatste sterk veranderd. Geen PT meer, geen vakheffing, maar nog wel problemen die om onderzoek vragen. Generade en het Flower Science Center organiseerden 17 september een bijeenkomst voor iedereen die iets met tulpen heeft om te kijken wat er moet en wat er kan.

GEVESTIGDE ORDE

Een partij die een lange historie heeft als het gaat om de tulp in al zijn facetten, is de KAVB. Directeur Prisca Kleijn gaf een korte toelichting op de ontwikkelingen van de afgelopen periode. "We hadden in de tijd van het PT per jaar ruim twee miljoen euro beschikbaar voor onderzoek aan tulp. Dat is er nu niet meer. Toch blijft onderzoek nodig. Om die reden hebben de leden van de KAVB-productgroep Tulp op 3 september besloten om het Fonds Innovatie Tulp (FIT) op te richten. Dit is het vierde gewasgerichte fonds van de KAVB na lelie, hyacint en Zantedeschia. FIT biedt de mogelijkheid om geld te investeren in vooral praktijkonderzoek. Wat we als KAVB ook zien, is dat er op diverse plaatsen initiatieven ontstaan voor fundamenteel onderzoek. Als KAVB willen we graag met de initiatiefnemers om tafel om een gezamenlijke onderzoeksagenda op te stellen, om zo de krachten te bundelen." Dat die krachtenbundeling noodzakelijk is, onderstreepte dagvoorzitter John van der Willik met de slogan 'Kenniss is macht, maar kennis delen is kracht'. Dat de KAVB meer doet voor de tulpensector dan onderzoek coördineren, maakte taxonoom

Saskia Bodegom duidelijk. De KAVB organiseert al meer dan honderd jaar de wekelijkse bloemenkeuring, met in de winter en het voorjaar veel aandacht voor de tulp. Daarnaast is de KAVB de internationale instantie waar nieuwe tulpencultivars worden geregistreerd. "Elk jaar registreren we tussen de honderd en tweehonderd nieuwe tulpen".

.....

'De KAVB wil fundamenteel bollenonderzoek coördineren'

.....

"De informatie van elke nieuwe cultivar is te vinden in onze database siergewassen, waar inmiddels ruim 5.400 afbeeldingen in zitten. Deze informatie is ook essentieel voor Keten-

register en Client Export. Beide systemen werken met een Edibulbcode, die wij koppelen aan nieuwe cultivars."

Het registreren van nieuwe tulpencultivars draagt bij aan de kwaliteit van de tulp, aldus Bodegom. "Via registratie leggen we alle relevante gegevens van een tulp vast en koppelen die aan een internationaal geaccepteerde naam. Die informatie is wereldwijd toegankelijk via onze database."

SMARTPHONE

De deelnemers kregen vervolgens de gelegenheid om aan twee van de zeven workshops mee te doen. In die workshops kwamen lopende en nieuwe projecten aan de orde. In groepen van maximaal tien personen vond uitgebreid discussie plaats over die projecten. Generade, dat zich vooral inzet voor onderzoek in relatie tot genetica, nodigde vier partijen uit die zich richten op de genetica. Naast het eigen project over onderzoek aan Fusarium op basis van genetica, dat in BloembollenVisie 327 van 10 juli 2015 nader is toegelicht, ging het bijvoorbeeld om virusdetectie met nieuwe technologieën. Een interessante, maar tegelijk ook lastige ontwikkeling, zo maakte Danny Duijsings van het Leidse bedrijf BaseClear duidelijk. "We hebben een nieuwe techniek in huis waarmee we virussen in planten kunnen ontdekken, zonder voorkennis over het soort virus." De techniek is door BaseClear getest op drie eeuwen oud herbariummateriaal van tulpen

Prisca Kleijn: 'Toch blijft onderzoek nodig. Om die reden hebben de leden van de KAVB-productgroep Tulp op 3 september besloten om het Fonds Innovatie Tulp (FIT) op te richten.'

nu nog geld en coördinatie

Saskia Bodegom gaf een nadere toelichting op het belang van registratie van nieuwe cultivars

die duidelijk virusziek waren. Niet bekend was om welk virus het ging. Daaruit kwam dat het hier om het Lelie Mozaïek Virus (LMoV) ging. “Met deze DNA-techniek kunnen we meer virussen terugvinden dan we nu kennen. Daar zit ook een schaduwkant aan. Wil je alles wel weten over misschien nog onbekende virussen? Als we iets vinden dat nieuw is, hebben we de plicht om dit aan de overheid te melden.” Duijssings voorziet voor de tulpenteler op termijn wel nieuwe perspectieven. “In de toekomst kan een teler met een klein apparaatje, zo groot als een smartphone, zelf testen welke virussen er in zijn gewassen zitten. Dat scheelt veel tijd en wellicht ook keuringskosten.”

SNELTEST RHIZOCTONIA

Directeur Johan Kos van Proeftuin Zwaagdijk lanceerde in een van de workshops het idee om nader onderzoek te gaan doen naar nieuwe manieren om de kans op schade door Rhizoctonia aan tulpen te beperken. “Nu zetten we vooral in op een chemische aanpak van Rhizoctonia. Er zijn diverse middelen voorhanden, maar vanuit de groene hoek zie ik nog geen alternatieven. Ondernemers moeten elk najaar weer de keuze maken of ze wel of niet voor veel geld de grond behandelen. Vooral Rhizoctonia solani kan veel huidproblemen veroorzaken, waardoor tulpen voor de droogverkoop waardeloos zijn. Wij zouden graag onderzoeken welke alternatieven er zijn om met Rhizoctonia om te gaan. Daarbij willen we ook kijken naar weerbaarheid van de grond.”

Tijdens de workshop deed directeur John van

Ruiten van NAKTuinbouw de suggestie om te kijken naar een sneltest van de grond waarop ondernemers tulpen willen gaan planten. “Wij hebben goede ervaring met witrot in uien. Die test geeft een heldere uitslag. Het zit er in of het zit er niet in. Als het er in zit, weet een teler dat hij daar geen uien moet telen.”

Om meer inzicht te krijgen in deze materie, toonden diverse partijen zich bereid om hier verder over te discussiëren met Proeftuin Zwaagdijk.

BALANS

De bijeenkomst leverde in ieder geval het

Gouden Bol voor CATT-onderzoek

Eén nieuw project maakte tijdens de bijeenkomst kans op de onderscheiding Gouden Bol, goed voor een bedrag van 20.000 euro. Twee projecten streden om de eer, te weten onderzoek naar de relatie tussen bodemweerbaarheid en Rhizoctonia van Proeftuin Zwaagdijk en onderzoek naar de mogelijkheden van Controlled Atmosphere Temperature Treatment (CATT) als bestrijder van tulpengalmijt van PPO. De aanwezigen kregen de opdracht om te bepalen welk project de prijs kreeg. Het merendeel van de aanwezigen koos voor het CATT-project. Met CATT is inmiddels al ervaring opgedaan in aardbeien, hetgeen leidde tot een praktijkbehandeling van stekmateriaal tegen aaltjes. Diverse bolgewassen en aandoeningen zijn al in onderzoek. De bestrijding van galmijt in tulp wordt daar nu aan toegevoegd.

beeld op, dat de tulp nog steeds een relevant onderzoeksobject is. Nieuwe partijen hebben die interesse ook en zoeken daarbij de samenwerking met bestaande onderzoekspartijen en ondernemers. De rol van genetica is daarbij relatief nieuw, maar ook al opgenomen in diverse projecten van WUR. Benieuwd waar we over een jaar staan.

